

مقایسه نتایج اعمال جراحی هرنی دیسک کمری در بیماران نظامی و غیرنظامی

غلامرضا فرزانگان^{۱*}, M.D., حسنعلی محبی^{۲*}, M.D., مسعود ثقفی‌نیا^{۳*}, M.D., یدالله رضایی^{۴*}, M.D., یاشار محزمزاد^{۵*}, M.D.

آدرس مکاتبه: * دانشگاه علوم پزشکی بقیه... (ع) - دانشکده پزشکی بقیه... (ع) - مرکز تحقیقات تروما و مرکز تحقیقات بهداشت نظامی - تهران - ایران
** دانشگاه علوم پزشکی بقیه... (ع) - مرکز تحقیقات تروما - تهران - ایران
*** دانشگاه علوم پزشکی بقیه... (ع) - دانشکده پزشکی - گروه ارتوپدی - تهران - ایران

تاریخ اعلام وصول: ۱۳۸۵/۱۱/۲۵   تاریخ دریافت مقاله اصلاح شده: ۱۳۸۶/۳/۱۶   تاریخ اعلام قبولی مقاله: ۱۳۸۶/۳/۱۸

خلاصه

مقدمه: کمر درد به عنوان یکی از شایعترین شکایات سیستم عضلانی-اسکلتی در بیماران نظامی و هرنی دیسک به عنوان یکی از علل آن موجب خسارتهای مالی و اتلاف وقت می‌شود. جراحی هرنی دیسک (Discectomy) از شایعترین اعمال جراحی انجام شده در این بیماران می‌باشد. هدف این تحقیق بررسی نتایج جراحی هرنی دیسک در بیماران نظامی و مقایسه آن با افراد غیر نظامی می‌باشد.

مواد و روش کار: در طی این مطالعه مشاهدهای مقطعی، ۱۱۷ بیمار نظامی (۵۴ نفر در رسته رزمی و ۶۳ نفر در رسته اداری) و ۱۱۵ بیمار غیر نظامی که بین سالهای ۱۳۷۸-۸۱ در بیمارستان بقیه ا... (ع)، تحت عمل جراحی هرنی دیسک کمری قرار گرفته بودند، بررسی شدند. مشخصات دموگرافیک بیماران از طریق پرونده پزشکی آنها، نتایج جراحی شامل درصد رضایتمندی با استفاده از Visual Analog Scale و توانایی بیماران در بازگشت به کار قبلی و شکایات باقی مانده بیماران بعد از عمل جراحی از طریق معاینات دوره‌ای بیماران در میانگین زمانی ۵۰/۸ ماه ارزیابی شد. جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات، شاخص‌های توصیفی و تست‌های آماری همچون X^2 ، منویتنی و فیشر با استفاده از نرم افزار آماری SPSS₁₃ محاسبه شد.

نتایج: دو گروه مورد مطالعه و زیر گروههای بیماران نظامی از لحاظ سن و جنس با هم مطابقت داشتند. ناتوانی در بازگشت به کار قبلی و از کار افتادگی در بیماران نظامی از بیماران غیر نظامی ($P=0/002$) و در رسته‌های رزمی از رسته اداری ($P=0/001$) بیشتر و تفاوت از نظر آماری معنی‌دار بود. درصد رضایت بیماران از جراحی انجام شده در بیماران غیر نظامی بیشتر از بیماران نظامی بود که تفاوت آماری معنی‌داری داشت ($P=0/02$). چنین تفاوتی در مورد رسته‌های رزمی و اداری مشاهده نشد. در مورد شکایات باقی‌مانده بیماران پس از جراحی تفاوت آماری معنی‌داری مشاهده نشد.

بحث: با توجه به فعالیتهای سنگین فیزیکی در بیماران نظامی و به ویژه رسته‌های رزمی و نتایج ضعیف جراحی در این بیماران، در ابتدا بایستی سعی کرد تا از آسیب‌های وارد به ستون فقرات کمری پیشگیری نمود؛ در صورتی که بیمار

۲- دانشیار دانشگاه علوم پزشکی بقیه... (ع)

۱- استادیار دانشگاه علوم پزشکی بقیه... (ع) - نویسنده مسؤول

۳- استادیار دانشگاه علوم پزشکی بقیه... (ع)

۴- استادیار دانشگاه علوم پزشکی بقیه... (ع)

۵- پژوهش عمومی دانشگاه علوم پزشکی بقیه... (ع)